

Naturskyddsföreningen
Örebro län

Verksamhetsberättelse 2024

Naturskyddsföreningen Örebro län, NFÖL

Styrelsen valdes på länsårsstämman 13 april 2024 och har sedan dess bestått av:

Ordförande: Henrik Werge

Vice ordf: Lotta Sörman (tf ordf fr o m maj 2024)

Kassör: Jan Greve

Sekreterare: Gösta Hedlund

Ledamot: Anders Blomgren (arbetsgivarrepresentant)

Ledamot: Hanna Sjöberg

Ledamot: Sara Hillersberg t o m september

Ersättare:

David Tverling

Gerd Pannavennage

Under året har styrelsen haft 12 protokollförda möten.

I början av 2024 arbetade föreningen mycket med EU- valet. Det planerades och hölls paneldebatt med partier från Örebro kommun. Medlemmar i Naturskyddsföreningen och klimatnätverket stod på torget inför valet och delade med sig av NF riks undersökning hur ledamöter i EU röstat i klimat- och naturfrågor.

Länsårsstämman genomfördes i Askersund med Elisabeth Lennartsson som föreläste och visade bilder om vad Aktionsgrupp Rädda Vättern (ARN) arbetar med. Det är bland annat att minska PFAS-utsläpp från försvaret, stoppa gruvplaner i närområdet och minska provskjutningar i sjön. NFÖL har även givit fullmakt åt en jurist som driver dessa frågor, överklagar och skriver yttranden bland annat.

Verksamhetsbidrag har lämnats till olika kretsar i länet bl a till Askersundskretsen för att genomföra klädbytardagar och till Kumla för att genomföra mjölksyrningskurs.

För x antal år sedan skänktes en skog till NFÖL som ligger vid Rundberget, i Ljusnarsbergs kommun. Vi fick den till skänks med förbehållet att inte bedriva rationellt skogsbruk utan utveckla den till en skog med högre naturvärde. Delar av styrelsen och personalen besökte skogen i september och vi försöker få en krets eller annan intresserad förening att ta hand om den och göra den till en träffpunkt för naturintresserade.

I början av året begärde vår Verksamhetsutvecklare, VU, tjänstledigt på 50% och efter det är en VU anställd på 50% i Värmland vilket de är mycket glada över. Under året var vår VU delvis sjukskriven och arbetet haltade. I slutet av året sade han upp sig och vi påbörjade en rekryteringsprocess som avslutades i början av 2025 och en ny VU/kommunikatör, Linda Pettersson, är på plats.

Kansli Örebro/Värmland har även en kanslist, Anna Nilsson, anställd som sköter löner, arkivering mm se bilaga 1. På kansliet jobbar också Jonas Olssoon som varit projektledare i alla tre våtmarksprojekt. Se bilaga 3,4,5.

Delar av styrelsen har deltagit på ett informationsmöte om Nobelbanan. Sträckningen från Örebro över Kilsbergen är minst sagt utmanande med de hänsyn som behöver tas för bebyggelse, topografi och naturvärden.

Några ut styrelsen, tillika Skogsgrupp, har deltagit på Länsstyrelsens naturvårdsråd där olika förreningar med natursvårdsinriktning diskuterar aktuella frågor. Mest blir det information från Länsstyrelsen men vi har möjlighet att ställa frågor och föreslå inriktning på mötet. Naturvårdsråd genomförs två gånger/år.

Ett par ut styrelsen har erbjudit sig att besöka länets kretsar och några kretsar nappade och där kom flera konstruktiva förslag vad vi tillsammans kan jobba med framöver och vad de behöver för stöd av VU/kommunikatör.

Hopajola har under året firat 30-årsjubileum med stor fest i en fullsatt Nikolaikyrka. Det var tal, musik, sång och poesi framförd av lokala artister. Hopajola är en naturvårdsorganisation som syftar till att höja kunskapen om biologisk mångfald och betalar ut bidrag till olika naturvårdsprojekt och för skydd av natur. Naturskyddsföreningen har majoritet i styrelsen och var den som tog initiativ till bildandet. NFÖL bidrog ekonomiskt till att Hopajola kunde anordna Rosenbergdagarna, en biennal med fokus på folkbildning. I år var temat "Våtmarker".

I oktober genomfördes krets-, eller medlemskonferens, då temat var hur vi når våra politiker. Två kommunpolitiker från Örebro kom och berättade hur vi ska göra för att nå framgång.

På verksamhetskonferensen i november planerade vi för framtiden med inspiration av Karl-Axel Reimer, ordf i Sörmlands NF.

Under hösten planerades ett samarbete med Skydda Skogen att visa olika skogsfilmer på bio Roxy i Örebro. Dessa tre filmer visas under vårvintern 2025.

Styrelsen har skrivit flera yttranden under året bland annat hejat på Länsstyrelsen i några Naturresevatsbeslut. Vi har även varit kritiska till solcellsetableringar i skogsmark och att Aspa bruk får fortsätta släppa ut flera gånger mer än gränsvärde för fibrer i Vättern.

Natursnoksverksamhet

Vi har ansökt och fått beviljat att anställa ett Natursnoklok på 20 % som ska utveckla Natursnoksverksamheten i Värmland och Örebro län under slutet av 2024 och hela 2025.

Ann-Sofi Eliasson som tidigare arbetat som Snoklok har blivit anställd och besökt flera kretsar som visat intresse, främst i Värmland. Det är även planerat för 2 utbildningar för Natursnoksledare. Hon har besökt båda länsförbundsstyrelserna och presenterat sig och arbetet. Hon har även deltagit på en Snokledar/snokloksträff på riks i Stockholm.

Seniorhajk

Under den ljusa årstiden har våra äldre medlemmar och daglediga bjudits in till gemenskap i fina naturområden. Seniorhajken har bedrivits i olika delar av länet under 8 tillfällen.

Skogsgruppen

Skogsgruppen har under året bestått av ca 140 personer. Målsättningen är att försöka skydda mer skyddsvärd skog och det görs genom kurser, träffar och utflykter. Flera skogar har besökts och många rara arter har rapporterats in i Artportalen. Skogsgruppen träffas inomhus en gång i månaden och ute lika ofta. **Se vidare bilaga 2**

Klimatnätverk

Nätverket har haft regelbundna träffar varannan vecka med ett uppehåll under sommarmånaderna. Livsstilsgruppen har också haft regelbundna träffar under året. Manifestationer för klimatet har hållits på rådhustrappan på Stortorget den sista fredagen varje månad där 10-15 medlemmar har deltagit. I juni var det val till EU-parlamentet och klimatnätverket deltog i Naturskyddsföreningens EU-kampanj. Under de tre veckorna närmast före valet fanns vid sidan av riksdagspartiernas valstugor på Stortorget ett bord där medlemmar från klimatnätverket informerade medborgarna om partiernas klimatpolitik i EU.

Till grund för kampanjen användes de båda rapporter där Naturskyddsföreningen granskat vilken klimat- och miljöpolitik partierna bedrivit under den sista mandatperioden och vilken ställning partierna tar i viktiga framtidsfrågor. Liksom tidigare år har klimatnätverket även medverkat med ett bokbord vid Litteraturens lördag i november. Det här året hölls evenemanget på Conventum Club 700.

Våtmarksprojekt

Under året har tre olika våtmarksprojekt genomförts med lite olika inriktningar. Undervisning har bedrivits om konsekvenser av vårt sätt att tämja vatten och vattendrag har restaurerats med hjälp av gymnasieklasser. Även igenproppning av utdikade våtmarker har genomförts tillsammans med mellanstadieklasser och allmänhet. **Se bilaga 3,4,5.**

CREAM- projekt

Under 2024 startade NFÖL upp ett CREAM- projekt med en projektledare, Sebastian Fall, i syfte att mäta vattenkvalitet och vattennivå före och efter återställning av en utdikad våtmark. Våtmarken som Sebastian arbetar i är Lockhytt mossen. Projektet planeras även innehålla utbyte med gymnasieklasser där de får komma och utföra praktiska arbeten och ta del av projektet. Planerat avslut i projektet är 2026 och omfattar ca 320 h/år arbetstid och mycket mätverktyg som tillfaller Länsstyrelsen efter avslut.

Bilaga 1**Sammanfattning av kanslistens arbete under verksamhetsåret 2024**

Redovisning tex löpande bokföring, leverantörs- och kundefakturor, sammanställning av ekonomiska rapporter till projekt och projektledare och redovisning av deklarationer till Skatteverket.

Löneadministrationen innehållande bla beredning och utbetalning av löner, administration av MaxPA och rapportering till Collectum och Folksam. Kompetensutveckling till Löneadministratör.

Personaladministration som tex inneburit framtagning av anställningsavtal, rapportering till Försäkringskassan, rådgivning till styrelsen, förberedelse för och introduktion av nyanställda och administration av personalmöten.

Arbetsmiljöarbetet har startats upp tillsammans med Anders. Processen att undersöka och avtala om företagshälsovård och arbetsgivarorganisation har påbörjats. I arbetsgrupper har kanslisten deltagit i utförandet av lokalutredning och rekrytering och uppstart av en projektarbetsgrupp.

Bilaga 2

Skogsgruppens verksamhetsberättelse 2024

Under året 2024 har skogsgruppen fortsatt sitt arbete med att skydda värdefull skog, sprida kunskap om skogens betydelse och engagera allmänheten i naturvårdsfrågor. Verksamheten har varit omfattande med ett stort antal aktiviteter, inventeringar, utbildningar och opinionsbildande insatser.

Skogsgruppens **huvudfokus** är att vara med och bidra till att de skyddsvärda skogarna i länet som finns kvar blir skyddade och inte avverkas. Vi har även ett sekundärt syfte: Få fler människor att komma ut i naturen och upptäcka skogen.

Våra **medlemsmöten** sker ca 8 gånger per år, allt som oftast den tredje tisdagen eller onsdagen i varje månad. På mötena delar vi med oss av de aktiviteter som är på gång samt planerar framåt och diskuterar högt och lågt gällande skog. Vi håller mötena på Föreningarnas Hus i Örebro, under våren även digitalt. Under hösten tog vi paus från att hålla mötena digitalt.

En lördag i månaden, ofta samma vecka som medlemsmötet, åker vi på **utflykt/inventering** till någon skyddsvärd skog i Örebro län där vi lär oss hitta och rapportera in skyddsvärda arter i skogen.

Man behöver inte ha några förkunskaper för att vara med i skogsgruppen. Alla är välkomna och man deltar på det sätt man vill. Om man vill lära sig om hur man kan skydda skog, lära sig hitta rödlistade och skyddsvärda arter och rapportera in dem så finns stora möjligheter till det, men vill man bara vara med och njuta av att vistas i skogen går det precis lika bra.

Sagt från våra medlemmar om varför de är med i skogsgruppen:

För att man vill vara med och skydda skog, träffa likasinnade, lära sig hur man skyddar skog och få vara med och göra skillnad. Att vara med och få fler att upptäcka skogen.

Skogsgruppen en egen arbetsgrupp/styrgrupp: **Kärngruppen**, som i dagsläget består av sex medlemmar från skogsgruppen (Lisbet Olsen, Lotta Sörman, Per Arneborn, Camilla Berglund, David Tverling och Mattias Drejby). Kärngruppen träffas ca 2-3 gånger per termin för att göra upp planer och spåna idéer framåt för skogsgruppen. Gruppen bildades sommaren 2023 och bestod fram till andra halvan av 2024 av Sara Johansson, Gerd Panawennage, Lotta Sörman, Mattias Drejby och Barbro Fehrm Friberg.

Sedan slutet av 2023 finns **Inventeringsgruppen**, som har ansvar för utflykter och inventeringar som görs.

Under 2024 har skogsgruppen haft en grupp på 7 medlemmar som träffats och hantverkat och samtalat en gång i veckan, **Stick & Brinn**. De har träffats varje vecka under 2,5 timmar. Under 2024

hade de även en bokcirkel kring boken Aktivt Hopp - Att möta vår tids utmaningar utan att bli galen, av Joanna Macy och Chris Johnstone.

Skogsgruppen har en egen mail där information går ut ca en gång i månaden om skogsgruppens planerade aktiviteter. En stor del av vår kommunikation bland medlemmarna sker även i våra WhatsApp-grupper: "Skogsgruppen", "Inventeringsgruppen" samt "Samåkning" där all administration kring samåkning sker. I de två förstnämnda finns i dagsläget 69 respektive 49 medlemmar och de är i allra högsta grad levande och aktiva med diskussioner och delande av relevanta och aktuella artiklar m.m. i skogsfrågan.

Skogsgruppen har utarbetat **dokumentet "Hjälpmedel A-Ö"** på vår drive. Där finns bland annat värdefulla verktyg som kan användas för att kunna bidra till att skydda värdefull skog. Där finns även tips på filmer, böcker, poddar m.m. i ämnet.

Skogsgruppen har en egen **digital kalender** där vi lägger in våra aktiviteter.

Skogsgruppen finns på **sociala medier**, på Facebook och Instagram. Genom dessa kanaler når vi ut till allmänheten. Ett stort antal medlemmar har hittat till vår grupp via våra sociala medier.

Vid årets slut hade skogsgruppen Örebro län **140 medlemmar**.

Några av aktiviteterna under 2024:

28 februari anordnade skogsgruppen en **öppen föreläsning om skogspolitik** av Malin Sahlin från Naturskyddsföreningen i Stockholm.

I mars anordnades en ny omgång av **kursen i Artportalen & Artfakta för nybörjare**. Den bestod av en teoridel och en praktisk del ute i Sörbyskogen i Örebro där man får kunskap om hur man känner igen och rapporterar in skyddsvärda arter.

Den 13 april hölls Naturskyddsföreningen Örebro läns **länsstämma**, där tre medlemmar från skogsgruppen invaldes i Naturskyddsföreningen Örebro läns styrelse.

Den 14 april höll Philipp Weiss en **föreläsning** för skogsgruppen på Föreningars Hus: **Juridik för skogsskydd**. Vi fick värdefull kunskap att ta hjälp av vid framtida skydd av värdefulla skogar och tillgång till exempel på hur överklaganden skrivs.

Utehelgen i Stenbäcken början av maj blev en viktig samlingspunkt för medlemmarna och gav möjlighet till fördjupat lärande kring artinventering i skyddsvärda skogar.

Onsdag 22 maj gjordes en utflykt till Tiveden för att besöka Anders Tivell och lära oss mer om **naturnära skogsbruk**.

Bioblitzen i samarbete med Hopajola den 25 maj lockade många deltagare och resulterade i ett stort antal rapporterade arter.

Under sommaren träffade delar av skogsgruppen representanter från Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen och Sveaskog för att diskutera hur vi kan samarbeta framöver och hur de tänker kring skydd av värdefull natur.

Efter sommaruppehållet inleddes hösten med medlemsmöte i september och den 21 september åkte skogsgruppen till Södra Hyttan i norra länsdelen för att delta på en **föreläsning om fladdermöss** med Helena Backius.

I oktober hölls en **genomgång av kartverket Skogsmonitor** i Sörbyskogen. Diskussioner fördes om vikten av att prioritera kommunens och Sveaskogs skogar och att skapa ett tillgängligt dokument över de områden som bedöms vara särskilt skyddsvärda.

Året avslutades med en **julavslutning i Sörbyskogen** den 11 december. Vi samtalade kring elden om året som gått och tankar kring framtiden. Sara Johansson tackade för sin tid som samordnare och lämnade med varm hand över Lisbet Olsen som tar över som samordnare efter nyår.

Representanter från skogsgruppen har deltagit på **Föreningsforum för naturvård i Örebro län** som Länsstyrelsen bjuder in till 2 ggr/år för information och samtal.

I slutet av 2024 startades en **Skrivarkurs** med 7 deltagare från Skogsgruppen. Syftet är att lära sig skriva så en kan nå ut i bruset. Kursledare har varit Staffan Ekegren, författare.

Sammanfattningsvis har 2024 varit ett aktivt och betydelsefullt år för Skogsgruppen. Genom inventeringar, utbildningar, opinionsbildning och aktivt engagemang har gruppen fortsatt att vara en stark röst för skyddet av våra skogar. Med en växande medlemsbas och ökad samverkan med andra organisationer fortsätter vi att arbeta för att bevara den biologiska mångfalden och skydda våra sista skyddsvärda skogar.

Sara Johansson, f.d samordnare
Örebro 20 februari 2025

Bilaga 3

Årsrapportering – Lärande Vatten 3

2024 var det sista helåret inom projektet Lärande Vatten 3. Nu pågår slutrapportering och att skapa förutsättningar för lärarna att fortsätta med naturvårdsinsatser även om projektet inte längre finns.

I projektet Lärande Vatten #3 är målet att ge elever, lärare och intresserad allmänhet kunskaper och inblick i hur restaurerade områden och miljöer leder till ökad biologisk mångfald, förbättrad vattenkvalitet m.m. kopplat till miljömål och ekosystemtjänster. Samt sprida kunskap om detta genom media och sociala medier.

Under projektet har Rösjö kanal (2022), Lanforsen (2023) och delar av Ämtbäcken (2024) restaurerats genom att lägga tillbaka sten och sprida ut lekgrus i vattnet. Förutom detta har elever även utfört förbättrande åtgärder i Åråsforsen där Gullspångslaxen leker. Totalt deltog 79 elever under hösten 2024, och under hela projektets gång så har 263 elever (74+110+79) och ett tiotal lärare deltagit.

Avsikten med åtgärderna är att minska vattenavrinningens hastighet och återfå ett mer naturligt flöde och vattenföring, minska tillförseln av sediment, kvicksilver, humusämnen och närsalter, förbättrad vattenkvaliteten, öka biologisk mångfald, öka habitatdiversiteten för fisk, samt öka vattendragets ekologiska status.

Genom att involvera och engagera lokala skolor i projektet sprider vi kunskaper om naturskydd och gör eleverna delaktiga i vattendragets restaurering. Under utflykterna fick eleverna hjälpa till med praktiska åtgärder och undersöka vattnets fauna med elfiske och sparkprov. Under utflykterna år 2024 deltog även personer inom kultur- och naturvårdande yrken. Mats Olsson gav eleverna en inblick i elfiske och hur mätningar sker vattenvårdande yrken. Mia Geijer från Länsstyrelsen deltog i projektet för att prata om kulturmiljöskydd. Anna Hagelin från Länsstyrelsen deltog för att prata om flodpärlmusslan och öringens livscykel, samt vattenkraftens påverkan på fiskens vandring. Förutom dessa externa personer så deltog även Lotta Sörman och Sebastian Fall från Naturskyddsföreningen.

Projektets mål

1. Utbilda minst 50 gymnasieelever per läsår och minst 5 gymnasielärare i vattendragsrestaurering samt miljökvalitetsmålen och ekosystemtjänster kopplat till detta.

Detta mål har uppfyllts för delmål 2024.

2. Kartera, ta fram kunskapsunderlag för åtgärder, och restaurera minst 100 meter av vattendragen i varje delmål (2021–2022, 2022–2023, 2023–2024). Restaureringen sker med lämpliga åtgärder t ex skapa lekbottnar, lägga tillbaka sten, skapa svämplan, återföra död ved för att nämna några.

Detta mål har uppfyllts för delmål 2023-2024.

3. Förevisa resultaten av åtgärderna vid minst 2 tillfällen under varje år.

Detta mål har nåtts. Jag har hållit två föreläsningar för detta projekt hittills och Uppsala universitets tidning Bilagan har uppmärksammat projektet i en artikel.

4. Undersöka konflikter mellan vattenvårdsrestaurering och kultur/upplevelsevärden i varje av de tre delmålen.

Detta mål har uppfyllts för delmål 2023-2024 genom lärarnas planering av undervisningen, samt genom Länsstyrelsens deltagande från kulturmiljöskydd.

Bilaga 4

Årsrapportering – Våtmark & Vatten 2

2024 var det sista året inom projektet Våtmark & Vatten 2, nu pågår slutrapportering. Två efterföljande projekt har sökts för att fortsätta med våtmarksrestaurering tillsammans med skolelever.

I projektet Våtmark & Vatten #2 är målet att öka kunskapsunderlaget, förbättra de hydrologiska och akvatiska miljöerna genom åtgärder, dvs återvätning av större våtmarker i sydvästra Örebro län, samt att engagera skolor i åtgärder och undersökningar högst upp i två olika avrinningsområden;

3. Norra Östersjön och 5. Västerhavet alla belägna i Örebro län.

I projektet har vi analyserat sju våtmarker, tagit fram åtgärdsförslag, och utfört åtgärder i Edsbackamossen, Trysslingsmossen och Mosstorpsmossen. Avsikten med åtgärderna är att förbättra vattenkvaliteten och öka den ekologiska statusen i både våtmarkerna och dess tillhörande vattendrag nedströms. Dessutom minskar åtgärderna risken för översvämningar, minska övergödningen av sjöar och hav, säkra vattenförsörjningen (dricksvatten, skogsbruk, jordbruk), minska risken för stora skogsbränder, samt minska utsläppen av växthusgaser.

Genom att involvera och engagera lokala skolor i projektet sprider vi kunskaper om naturskydd och gör eleverna delaktiga i våtmarkernas restaurering. Hösten 2022 deltog 80 elever från Stora vallaskolan i Degerfors, vilket är fler elever än vad vi har fått med i liknande projekt tidigare. Året därefter, 2023, deltog 100 elever. Men år 2024 kunde inte Stora vallaskolan delta pga. förändringar i organisationen. Men eftersom så många elever deltog åren innan så har vi ändå uppfyllt målet att engagera totalt 180 elever.

Under utflykterna har eleverna fått hjälpa till med manuella åtgärder, inblick i framtida vattenvårdsyrken, samt upptäcka våtmarkens och skogens arter.

Förutom skolutflykter så har projektet skapat sommarjobb för Degerfors ungdomar för att röja undan sly som växt in på dränerade delar av Edsbackamossen. Projektet har även haft ett flertal utflykter där allmänheten har fått lära sig och delta i manuella naturvårdsåtgärder (proppning).

Projektets mål

1. Fjärranalys av 7 våtmarker (Stora Gåssjömossen, Stora Klingen, Lilla Klingen, Mosstorpsmossen, Edsbackamossen, Trysslingsmossen och Norra Åsmossen) för att få ett underlag inför möjliga åtgärder för att förbättra hydrologi och vattenkvalitet.

Detta mål har uppfyllts.

2. Utföra fältbesök och upprätta konkreta åtgärdsplaner för Mosstorpsmossen, Edsbackemossen och Trysslingsmossen (eller annat/andra objekt utefter fjärranalys identifierat bättre lämpat objekt, förutsatt att budgeterad åtgärdsbudget räcker till åtgärder i ett andra objekt).

Detta mål har uppfyllts.

3. Vid två perioder varje år, höst & vår, under projektets tre år i fält, engagera 40-60 högstadiel elever och lärare från Degerfors kommun. Elever och lärare får delta i praktiska moment och åtgärder, lära sig om biologisk mångfald och klimat, samt mäta och ta prov i objekten och avrinningsområden. Även ideella våtmarksintresserade och berörda kommuners miljöförvaltningar bjuds in att delta.

Detta mål har uppfyllts, fast på ett annat sätt än den ursprungliga planen.

Under hösten 2022 deltog 80 elever, år 2023, deltog 100 elever. Totalt 180 elever.

4. Informera och utbilda allmänheten, närboende och jakträttsinnehavare.

Detta mål har uppfyllts.

5. Få medial uppmärksamhet kring projektet, vattenfrågor och restaurering av våtmarker generellt.

Detta mål har delvis nåtts. Karlskoga tidning kuriren gjorde ett reportage om Stora-valla-elevernans deltagande i åtgärdsarbetet.

Bilaga 5

Årsrapportering – Våtmark & Vatten 3

Under början av 2024 gjorde vi en ändringsansökan i projektet för att använda en del av budgeten till ytterligare en åtgärdsanalys, samt till bekostandet av en upphandlingskonsult. Under våren så bidrog jag till dikesinventeringen som låg till grund för åtgärdsanalysen, utförd av Väg och Miljö, som vi sedan skickade till Sveaskog. Senare under 2024 har vi i projektet genomfört en upphandlingsprocess enligt LOU tillsammans med en upphandlingskonsult, upphandlat samt skrivit kontrakt med grävmaskinsförare till återvätningsarbetet, och förhandlat åtgärder på Stora Gåssjömossen, Visjömyren, Norra Åsmossen med Sveaskog. Förutom detta så har vi även bekostat en vägförbättring där en väg påverkades av tidigare återvätningsåtgärder på Julömossen.

I projektet Våtmark & Vatten #3 är målet att öka kunskapsunderlaget, förbättra de hydrologiska och akvatiska miljöerna genom åtgärder, dvs återvätning av större våtmarker i sydvästra Örebro län, högst upp i två olika avrinningsområden;

3. Norra Östersjön och 5. Västerhavet alla belägna i Örebro län.

I projektet har vi analyserat sju våtmarker, tagit fram åtgärdsförslag, samt ska under år 2025 och 2026 utföra åtgärder i Stora Gåssjömossen, Visjömyren och Norra Åsmossen. Avsikten med åtgärderna är att förbättra vattenkvaliteten och öka den ekologiska statusen i både våtmarkerna och dess tillhörande vattendrag nedströms. Dessutom minskar åtgärderna risken för översvämningar, minska övergödningen av sjöar och hav, säkra vattenförsörjningen (dricksvatten, skogsbruk, jordbruk), minska risken för stora skogsbränder, samt minska utsläppen av växthusgaser.

Som en bonus kan vi inom projektet fortsätta med de populära utflykter vi haft inom Våtmark & Vatten #2 där allmänheten har fått lära sig och delta i manuella naturvårdsåtgärder (proppning).

Projektets mål

1. Framtagande av åtgärdsplaner genom fjärranalys för 7 våtmarker (Stora Gåssjömossen, Stora Klingen, Lilla Klingen, Julömossen, Visjömyren, Norra Åsmossen och Höglundamossen) för att få ett underlag inför möjliga åtgärder för att förbättra hydrologi och vattenkvalitet.

Detta mål har uppfyllts. De objekt som är aktuella för naturvårdsåtgärder är: Stora Gåssjömossen, Visjömyren och Norra Åsmossen. På ett område av Julömossen har åtgärder redan gjorts, vilket också har krävt av oss att samtidigt förbättra en väg.

2. Utföra fältbesök och upprätta konkreta åtgärdsplaner för de 7 våtmarkerna nämnda ovan. Åtgärder utförs på de objekt som identifierats som bäst lämpade och så långt budgeten räcker.

Detta mål har uppfyllts.

3. Utföra åtgärder i de 7 ovan nämnda våtmarkerna, där tillstånd medges, och förutsatt att budgeterad åtgärdsbudget räcker till åtgärder i alla objekt. Annars kommer prioritering ske.

Detta mål kommer nås under år 2025 och 2026, förutsatt att förlängningsansökan godkänns av Länsstyrelsen i Örebro län. Degerfors kommun har godkänt ändringarna och skickat ansökan vidare till Länsstyrelsen.

4. Informera och utbilda allmänheten, närboende och jakträttsinnehavare.

Detta mål har delvis uppfyllts. Projektet har presenterats i de föreläsningar jag hållit för allmänheten. Under 2024 är det minst 3 föreläsningar där projektet nämnts.

5. Få medial uppmärksamhet kring projektet, vattenfrågor och restaurering av våtmarker generellt.

Detta mål har inte nåtts. Förhoppningsvis mer uppmärksamhet när arbetet börjar.

Bilaga 6

Hopajola

Hopajola är en ideell naturvårdsorganisation som samlar in pengar till naturskydd och naturvårdsåtgärder i Örebro län, främst till kommunala och ideella föreningar. Sen starten för 30 år sen (1994) har föreningen delat ut drygt 17 miljoner. Samtliga beviljade projekt finns listade på Hopajolas hemsida. Det var ordförande Christer Klingberg i NFs länsförbund och Kent Harryson på Fritid T-län som tog initiativ till att bilda Hopajola, för att stärka naturvårdsarbetet och skydda mer värdefull skog. Våra medlemmar är länets kommuner, Region Örebro län samt Naturskyddsföreningens lokala kretsar och länsförbund. Naturskyddsföreningen har sen år 2007 majoritet i styrelsen, regionen har övriga platser.

Under 2024 bidrog Naturskyddsföreningen ekonomiskt till **Rosenbergdagarna**, en biennalkonferens med fokus på biologisk mångfald i länet. Temat var "vatten & våtmarker" och ca 115 personer deltog. Under konferensen delade Hopajola ut hederspris (som en del i jubileumsåret), bl a till **Ingalill & Åke Teljå** (NF Kumla), **Christer Klingberg** (NF Örebro) och **Sivert Juneholm** (Lindesberg). Dessutom tilldelades **Leif Bertilsson** (NF Västernärke) Rosenbergpriset för arbetet med utplantering av pilgrimsfalkar som pågått i många år. Hopajola har under året firat 30-årsjubileum med stor avslutande **jubileumskoncert** i en fullsatt Nikolaikyrka. Det var hyllningstal till naturen, musik, sång och poesi framförda av lokala artister.

Regional Omställning i Samverkan (ROS)

ROS-nätverket verkar som civilsamhällets röst i hållbar utveckling här i länet. Nätverket består av Hela Sverige ska leva Örebro län, Naturskyddsföreningen Örebro län, Örebro läns bildningsförbund, Coompanion Mälardalen, Omställning Örebro, Hållbart Latorp, Framtiden i Våra Händer, Svenska kyrkan/Örebro pastorat och JAK. Gruppen samarbetar med aktörer inom akademi, offentlig, ideell och privat sektor. Under året har ROS haft 8 nätverksträffar, varav flertalet digitalt.

ROS har ett nyhetsbrev, "Framtidstafetten", som skickas ut ca 10 gånger/år med tips på föredrag, kurser, artiklar, remisser, poddar och lokala/nationella aktiviteter som kan bidra till ett hållbart samhälle. Frågor & tips tas emot på e-posten: ros.orebrolan@gmail.com

Naturskyddsföreningen Örebro län år 2024

Resultaträkning

	not	2024	2023
Intäkter			
Verksamhetsmedel från Riks		1 110 755	1 070 228
Projektbidrag	1	1 376 143	1 072 005
Övriga bidrag	2	126 921	50 183
Gåvor	3	60 000	90 000
Övriga intäkter		27 349	9 618
Verksamhetens intäkter		2 701 167	2 292 034
Kostnader			
Material		-357 156	
Köpta externa tjänster		-436 333	-356 472
Övriga externa kostnader		-262 498	-320 596
Personalkostnader	4	-1 320 871	-1 639 133
Nedskrivning omsättningstillgång			-61 530
Verksamhetens kostnader		-2 376 857	-2 377 731
Verksamhetens resultat		324 310	-85 697
Ränteintäkter		80 139	66 543
Räntekostnader		-545	
Skatt			-12 055
Redovisat resultat	5	403 904	-31 209

Naturskyddsföreningen Örebro län år 2024

Balansräkning	not	2024	2023
TILLGÅNGAR			
Skog och skogsmark		20 000	20 000
Summa anläggningstillgångar		20 000	20 000
Kundfordringar		63 333	870 693
Övriga kortfristiga fordringar		143 951	79 265
Bank		4 134 827	4 388 038
Summa omsättningstillgångar		4 342 111	5 337 996
SUMMA TILLGÅNGAR		4 362 111	5 357 996
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget Kapital			
Ingående eget kapital		1 014 461	1 045 669
Årets resultat		403 904	-31 209
Summa eget kapital	6	1 418 365	1 014 461
Avsättningar		33 619	33 619
Långfristig skuld Hopajola			250 000
Leverantörsskulder		7 538	38 029
Kortfristiga skulder projekt	7	2 540 801	3 556 150
Övriga kortfristiga skulder		361 788	465 737
Summa kortfristiga skulder		2 910 127	4 059 916
Summa eget kapital och skulder		4 362 111	5 357 996

Noter

- 1) Projektbidrag avser anslag som är ändamålsbestämda – de ska gå till ett specifikt angivet projekt. Vanligtvis sträcker sig projekten över flera år. Erhållna projektmedel redovisas som en skuld och det är först när medlen används – det vill säga när kostnader uppstår – som intäkten redovisas. Under det enskilda året matchar alltid projektbidraget årets projektkostnader så något ekonomiskt resultat redovisas aldrig för projektet. Om inte hela anslaget förbrukats vid projekttidens slut återbetalas kvarvarande medel. År 2023 tillämpades en annan periodiseringsteknik mellan erhållna anslag och projektkostnader. För att uppnå jämförbarhet har därför några poster i 2023 års resultaträkning rubricerats om och placerats annorlunda i 2024 års resultatrapport.

Projektbidragen 2024 fördelas på följande sätt

Projekt	Belopp
Lärande Vatten 3	251 441
Våtmark och Vatten #2	401 477
Våtmark och Vatten #3	340 742
Klimatstation CREAM	351 583
Skogen som vattenrike	900
Fågelinventering	30 000
Summa	1 376 143

- 2) Övriga bidrag år 2024

Övriga bidrag	Belopp
EU-kampanj (riks)	3 921
Snoklok (riks)	83 000
Rosenbergsdagarna (riks)	40 000
Summa	126 921

- 3) Under 2024 har Länsförbundet i Örebro län mottagit följande gåvor:

Gåvor	Belopp
Regionen	40 000
Epiroc	20 000
Summa gåvor	60 000

- 4) Kostnader personal. Alla personalkostnader avser anställd personal. Några arvoden till förtroendevalda utbetalas ej. I slutet av 2024 fanns det 5 anställda vid länsförbundet (3 kvinnor och 2 män).

- 5) Länsförbundet i Örebro är huvudman för ett kansli som är gemensamt för region Örebro och region Värmland. I resultat- och balansräkningen sammanslås länsförbundets och kansliets resultat och ekonomiska ställning. I tabellen nedan visas hur intäkter och kostnader fördelas mellan länsförbundet i Örebro och kansliet.

Intäkter	ÖLF	Kansliet	Total
Verksamhetsmedel från Riks	58 680	1 052 075	1 110 755
Projektbidrag	1 376 143		1 376 143
Övriga bidrag	43 921	83 000	126 921
Gåvor	60 000		60 000
Övriga intäkter	7	27 342	27 349
Verksamhetens intäkter	1 538 750	1 162 417	2 701 167
Kostnader			
Material	-351 024	-6 132	-357 156
Köpta externa tjänster	-422 516	-13 817	-436 333
Övriga externa kostnader	-171 543	-90 955	-262 498
Personalkostnader	-457 667	-863 204	-1 320 871
Administration *)	-62 184	62 184	0
Verksamhetens kostnader	-1 464 934	-911 923	-2 376 857
Verksamhetens resultat	73 817	250 494	324 310
Ränteintäkter	71 431	8 708	80 139
Räntekostnader	-545		-545
Redovisat resultat	144 703	259 202	403 904

*) Kansliet är arbetsplats även för projektansvariga som driver projekt för Länsförbundet i Örebro och kanslipersonal svarar för bokföring och löneadministration för dessa projekt. Länsförbundet i Örebro ersätter regionkansliet för dessa tjänster. Under 2024 uppgick ersättningen till 62 184 kr.

- 6) Föreningens egna kapital uppgick den 31/12 2024 till 1 418 365 kronor. Det fördelas på länsförbundet med 872 041 kr (727 338 kr) och på kansliet med 546 324 kr (287 122 kr).

- 7) Kortfristiga skulder för projekt avser medel som har inbetalats till föreningen och som är avsedda att finansiera pågående pågående projekt.

Pågående projekt	Belopp
Lärande Vatten 3	253 727
Våtmark och Vatten #2	136 247
Våtmark och Vatten #3	1 910 071
Klimatstation CREAM	-9 583
Skogen som vattenrike	250 339
Kortfristig skuld projekt	2 540 801